



## Pönttövaara-Pahkavaaran Natura-alueen pistiäisinventoinnit 2018

Beetles LIFE (LIFE17NAT/FI/000181)

Raportti (asianumero MH 7509/2022)  
Metsähallitus, Luontopalvelut, Järvi-Suomi

## JOHDANTO JA MENETELMÄT

### Kartoituksen tarkoitus

Tämä raportti on tuotettu EU:n LIFE-rahoituksen tuella Beetles-LIFE -hankkeessa. Raportin tuloksia hyödynnetään Pönttövaara-Pahkavaaran Natura-alueen (FI0700059) ennallistamisen ja hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa. Tämä pistiäiskartoitus on tehty kyseisen Natura-alueen sisään sijoittuvilla kahdella erillisellä osa-alueella, jotka on tässä raportissa nimetty kohteiksi Siikapuro ja Pärtyylisuo. Kyseisten kohteiden lähetyvillä tehtävien hoitotoimien (eräiden korpiojien koneellinen tukkiminen) päätarkoituksena on saada lähinnä osa hoitokohteella kasvavista kuusista kuolemaan ennenaikaisesti ja näin saada parannettua kuolleilla kuusilla kuoren alla elävän ja kohteella aiemmin havaitun uhanalaisen korpikolvan (*Pytho kolwensis*) elinmahdollisuuksia.

Aineiston sisältö heijastelee sen tekijöiden näkemyksiä, eikä Euroopan komissio tai CINEA ole vastuussa aineiston sisältämien tietojen käytöstä.

### Kartoituskohteet ja -menetelmät

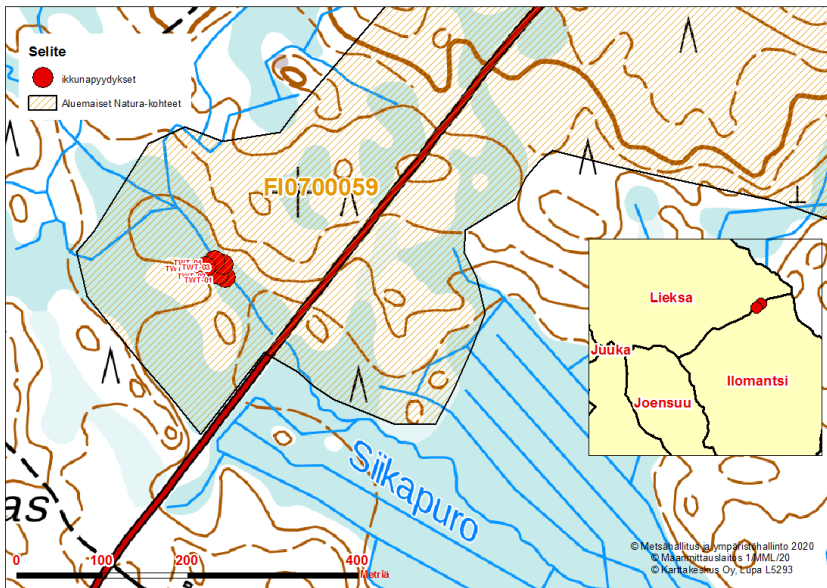
Pönttövaara-Pahkavaaran Natura-alue sijaitsee Pohjois-Karjalassa Iloimantsin kunnan alueella Pohjois-Karjalan (Kb) eliömaakunnassa. Pönttövaaran metsät ovat tuoreita ja kuivahkoja kankaita, joissa vanhahkot männyt ovat vallitsevia. Sekapuuna on tukkipuukokoista koivua ja alikasvoksena kuusta. Alueen haavat on pääosin taskutettu. Maapuuna on kohtalaisen runsaasti eri-ikäisiä havu- ja lehtipuita. Alueella on myös luonnontilaisia kangas- ja ruohokorpioja sekä erityyppisiä rämeitä. Pönttövaaran hyönteislajistoa on tutkittu aiemmin melko runsaasti ja alueelta on havaintoja monipuolisesta vaateliiden kovakuoriaislajistosta (Pohjois-Karjalan ELY-keskus 2020).

Pistiäiskartoitus tehtiin osana muita hyönteiskartoituksia vuonna 2018 sijoittamalla kahdelle eri osa-alueelle (Siikapuro ja Pärtyylisuo) 10 puihin kiinnitettävää runkoikkunapyydystä. Lisäksi toiselle osa-alueelle (Pärtyylisuo) sijoitettiin yksi Malaise-pyydys. Pyydykset olivat pyynnissä 6.6.-29.8.2018. Pyydyspuiksi valittiin Siikapuron kohteella pystyssä olevien, lahovikaisten kuusien joukosta silmämääräisesti parhaimman näköiset. Koivuvaltaisella Pärtyylisuon kohteella pyydyspuiksi valikoitui pystyssä olevia, lahovikaisia taulakääpäisiä kuolleita koivuja (3kpl) ja kuolleita korpikuusia (2 kpl).

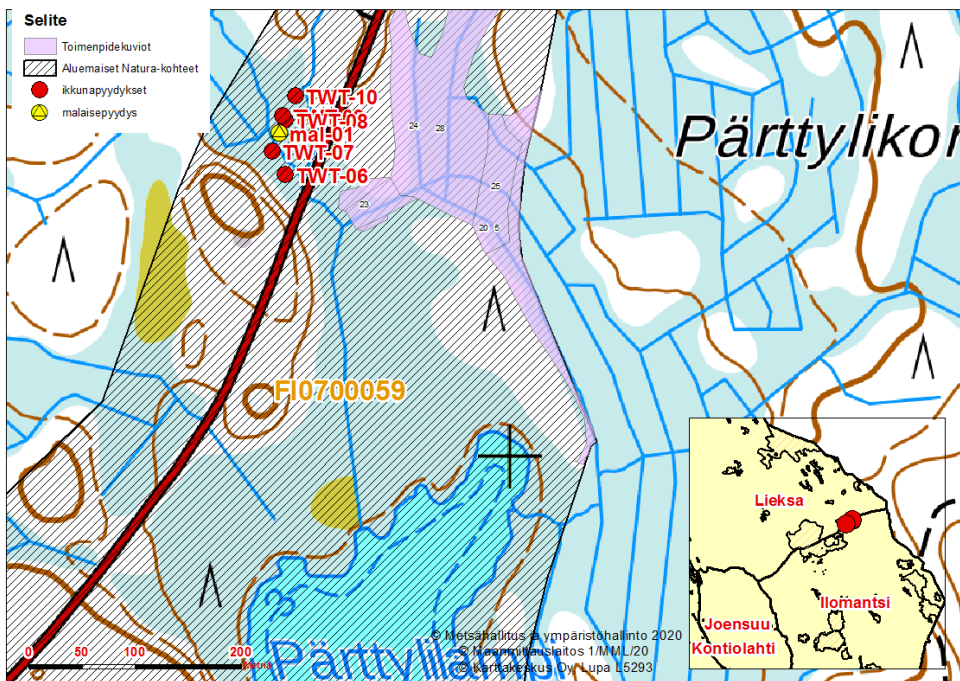
Pyydysten sijainti Siikapuron kohteella on esitetty kartassa 2 ja pyydysten sijainti Pärtyylisuon kohteella on esitetty kartassa 3. Pyydysten koordinaatit ja pyydyspuutiedot kummankin kohteen osalta puolestaan on esitetty taulukossa 1. Kartoilla 1 ja 2 esitetyt pyydysten numerokoodit (TWT-01-TWT-10) ovat samat kuin taulukoissa 1 ja 2 esitetyt pyydyskoodit. Malaise-pyydys on kuvassa 1, ja ikkunapyydyksistä TWT-08 on kuvassa 2.

Pyydykset koettiin kesän aikana keskimäärin neljän viikon välein, jolloin koentakertoja kertyi kaikkiaan kolme. Seppo Karjalainen, Miia Kokkonen ja Maarit Similä asensivat pyydykset. Pyydyskoennasta kesän aikana vastasivat Miia Kokkonen ja Maarit Similä. Pyydynäytteiden esikäsittelyn suoritti Mikko Heikura. Kertynyt pistiäisaineisto säilöttiin alkoholiin, jonka jälkeen se määritettiin.

Pistiäisten määrittämisestä vastasi Gergely Várkonyi. Raportti laadittiin käyttäen pohjana samaisen kohteen kovakuoriaiskartoituksen raporttipohjaa.



Kartta 2. Ikkunapyydysten (TWT-01–TWT-05) sijainti Siikapuron osa-alueella.



Kartta 3. Ikkunapyydysten (TWT-06–TWT-10) ja Malaise-pyydyksen (Mal-01) sijainti Pärtyliluonin osa-alueella.



Kuva 1. Malaisepyydys Mal-01.



Kuva 2. Runkoikkunapyydys TWT-08.

**Taulukko 1.** Pönttövaaran Natura-alueella v. 2018 viireessä olleiden pyydysten koordinaatit sekä pyydyspuutiedot ikkunapyydysten (TWT-01-TWT-10) osalta. Lahoaste 1 = puuainekseltaan kova lahopuu, 2 = pintalaho, 3 = pidemmälle lahonnut, 4 = läpilaho.

paikka	pyydys-koodi	Ykj N	Ykj E	Euref Y	Euref X	puu-laji	läpimitta (cm)	pituus (m)	laho-aste	kuori %	käävät
Pönttövaara, Siikapuro	TWT-01	7011836	3700168	7008900	699915	kuusi	34	23	1	90	ei kääpiä
Pönttövaara, Siikapuro	TWT-02	7011840	3700160	7008904	699907	kuusi	38	28	1	80	männynkynsi-kääpää
Pönttövaara, Siikapuro	TWT-03	7011851	3700165	7008915	699912	kuusi	30	18	1	80	ei kääpiä
Pönttövaara, Siikapuro	TWT-04	7011856	3700155	7008920	699902	kuusi	25	18	1	99	kuusenkynsi-kääpää
Pönttövaara, Siikapuro	TWT-05	7011849	3700145	7008913	699892	kuusi	27	23	1	98	ei kääpiä
Pönttövaara, Pärttylisuo	TWT-06	7013202	3702043	7010265	701789	koivu	26	15	2	90	taulakääpää
Pönttövaara, Pärttylisuo	TWT-07	7013224	3702029	7010287	701776	kuusi	21	13	1	60	ei kääpiä
Pönttövaara, Pärttylisuo	TWT-08	7013252	3702043	7010316	701789	koivu	17	16	2	99	taulakääpää
Pönttövaara, Pärttylisuo	TWT-09	7013257	3702039	7010320	701786	kuusi	25	2	1	70	kantokääpää
Pönttövaara, Pärttylisuo	TWT-10	7013276	3702052	7010339	701798	koivu	32	7	2	100	taulakääpää
Pönttövaara, Pärttylisuo	Mal-01	7013241	3702037	7010304	701783						

## TULOKSET

Pyydysaineistoista käytiin läpi yhteensä 392 kätköpistiäisyksilöä, joista määritettiin tietyt valikoidut lajit. Uhanalaiseksi luokiteltuja lajeja ei löytynyt, mutta silmälläpidettäviä lajeja löytyi kaksi. Merkittävimmät lajit on koottu taulukkoon 2. Kaikki kartoituksessa määritetyt pistiäiset on listattu liitteessä 1.

**Taulukko 2.** Pönttövaaran-Pahkavaaran Natura-alueen pyydysaineistosta määritetyt merkittävimmät pistiäislajit. Uhanalaisuusluokat (IUCN 2019): Hyvärinen ym. 2019. Kaikki taulukon lajit kuuluvat ahmaspistiäisten (Ichneumonidae) heimoon.

Tieteellinen lajinimi	luokka 2019	lahopuu-sidonnaisuus	muu tieto	pyydykset	yksilöitä yhteensä
<i>Coleocentrus caligatus</i>	NT	saproksyyli	harvinainen	TWT-06	2
<i>Cylloceria sylvestris</i>	NT	ei	harvinainen	TWT-08, TWT-09, TWT-10	3
<i>Phrudus badensis</i>	LC	saproksyyli	harvinainen	TWT-08	1
<i>Cubocephalus subpetiolatus</i>	-	saproksyyli		TWT-02	1

*Phrudus badensis* on alhaisesta uhanalaisuusluokastaan huolimatta erittäin harvoin kerätty laji, josta ei ennen tätä kartoitusta ollut tallennettu yhtäkään havaintoa Laji.fihin tai LajiGISiin. *Cubocephalus subpetiolatus* on ainakin pensasokсахukan *Passaloecus singularis* parasitoidi.

Mielenkiintoista oli, että kaikki huomionarvoiset pistiäiset saatiin kuolleisiin kuusiin ja koivuihin kiinnitetyillä ikkunapyydyksillä (esim. kuva 2) eikä malaisella (kuva 1), vaikka malaise pyytää tyypillisesti huomattavasti runsaammin saalista.

Vaikka kaksi silmälläpidettävää lajia löytyi ja määritettiin, niin kartoitus jäi muutoin tuloksiltaan jokseenkin niukaksi. Suurin osa nyt vasta eri ryhmiin lajitellusta pistiäismateriaalista tullaankin määrittämään lajitasolle vasta myöhemmin.

## HOITO- YM. SUOSITUKSET

Beetles-Life:n Pönttövaaran-Pahkavaaran Natura-alueelle suunnitelluilla toimenpiteillä (joidenkin oijen tukkiminen) on tarkoitus parantaa korpia korpikolvalle paremmin soveltuviksi. Kyseiset hoitotoimenpiteet eivät heikennä Pönttövaara-Pahkavaara Natura-alueella elävän muun arvokkaan lajiston elinolosuhteita. Sen sijaan oijen tukkimisella ja siitä johtuvalla paikoittaisella vedenpinnan nousulla voi olla ainakin lyhytaikaisia positiivisia vaikutuksia tietyille kohteella eläville lahopuusidonnaisille pistiäislajeille, kun niiden isäntälajeille syntyy tällöin joksikin aikaa elinympäristöksi kuusilahopuuta.

## KIITOKSET

Kiitokset Maarit Similälle ja Miia Kokkoselle pyydyspaikkojen valinnasta, pyydysten asentamisavusta, ja niiden kokemisesta. Kiitokset myös erikseen Miialle raportissa käytetyistä pyydyskuvista. Kiitokset Mikko Heikuralle pyydysnäytteiden esikäsittelystä.



Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Cylloceria sylvestris	NT	3								1	1	1	
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Diplazontinae sp.		4	4										
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Gelis sp.		18	2	2	2	2	3	1	2	1	2	1	
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Ichneumoninae sp.		1	1										
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Metopiinae sp.		1	1										
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Orthocentrinae sp.		32	32										
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Phrudus badensis	LC	1								1			
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Phygadeuontinae sp.		26	24		1				1				
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Pimpla flavicoxis	LC	1				1							
Ichneumonoidea	Ichneumonidae	Poemeniinae sp.		1		1									
Platygastroidea	Platygastridae	Platygastridae sp.		1										1	
Platygastroidea	Scelionidae	Scelionidae sp.		10							3	3	1	3	
Platygastroidea		Platygastroidea sp.		30	28						2				
Proctotrupoidea	Proctotrupidae	Proctotrupidae sp.		35	34		1								
<b>Kaikki yhteensä</b>				392	323	9	6	7	4	4	12	4	7	10	6